

Λαϊκό παραμύθι
«Ο φτωχός και τα γρόσια» (σελ. 186-187)

Θεματικά κέντρα του κειμένου → Οι έγνοιες και το άγχος που δημιουργεί το χρήμα | Η απλότητα της φτωχικής ζωής | Ο παράξενος και φθονερός γείτονας

Πρόσωπα → Ο πλούσιος | Ο φτωχός | Η οικογένεια του φτωχού

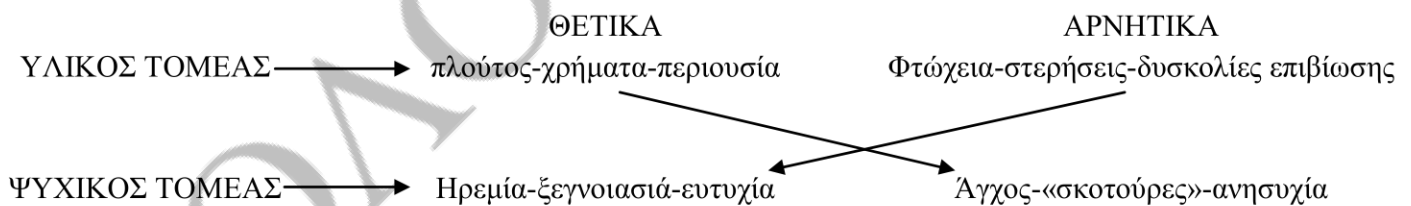
Χρόνος → Κάποια χρονική περίοδος στο παρελθόν η οποία δεν ορίζεται

Τόπος → Το σπίτι του φτωχού (κυρίως)

Ανάλυση

Το λαϊκό παραμύθι «Ο φτωχός και τα γρόσια» είναι μία σύντομη διήγηση που επιχειρεί να δώσει σημαντικά μηνύματα σχετικά με τον πλούτο και τη φτώχεια. Ένας πλούσιος που φθονεί τον φτωχό γείτονά του για τον χαρούμενο και ξέγνοιαστο τρόπο ζωής του ίδιου και της οικογένειάς του (παρά τις φτωχικές συνθήκες διαβίωσής τους), προσπαθεί να τον δοκιμάσει δίνοντάς του χρήματα, ώστε να δει πώς αντιδράσει. Ο φτωχός δέχεται, αλλά πολύ γρήγορα αρχίζει να τον καταλαμβάνει άγχος σχετικά με τη διαχείριση των χρημάτων, το οποίο τελικά του στερεί όλες τις καθημερινές απλές χαρές που ζει με την οικογένειά του. Τελικά αποφασίζει να επιστρέψει τα χρήματα στον πλούσιο και ξαναβρίσκει την ψυχική του γαλήνη.

Ο βασικός στόχος αυτής της ιστορίας είναι να αναδείξει την ψυχική ισορροπία που προσφέρει η απλή, λιτή και φτωχική ζωή, σε αντίθεση με τις έγνοιες και τις «σκοτούρες» που προκαλούν τα υλικά αγαθά και η διαχείρισή τους. Με αυτό τον τρόπο ο πλούτος που είναι θεωρητικά επιθυμητός από όλους τους ανθρώπους, προβάλλεται τελικά ως κάτι που δημιουργεί διαρκώς προβλήματα, ενώ η φτώχεια, που είναι κανονικά ανεπιθύμητη, εξιδανικεύεται και ταυτίζεται με την ηρεμία και την ευτυχία. Δημιουργείται έτσι μια αντίθεση και μια αναντιστοιχία ανάμεσα στον υλικό και ψυχικό τομέα της ανθρώπινης ζωής, που δεν μπορεί ποτέ να γεφυρωθεί: είτε θα είσαι πλούσιος και θα έχεις άγχος, είτε θα είσαι φτωχός και θα ζεις με ηρεμία. Αυτή η αντίληψη μπορεί να παρουσιαστεί και σαν ένα χιαστό σχήμα:

Ένα ακόμη ενδιαφέρον στοιχείο του κειμένου είναι η αντίθεση των δύο χαρακτήρων. Ενώ ο φτωχός παρουσιάζεται πολύ έντιμος, απλός και καλοσυνάτος, ο πλούσιος προβάλλεται φθονερός, πονηρός, ύπουλος και αδιάκριτος. Η κακία μάλιστα του χαρακτήρα του πλούσιου φτάνει μέχρι το σημείο να προσπαθήσει να χαλάσει ουσιαστικά την ευτυχία του γείτονά του. Δίνοντας τα χρήματα ο πλούσιος στην πραγματικότητα θέλει να φέρει τον φτωχό γείτονά του στο ίδιο σημείο που βρίσκεται ο ίδιος, επειδή ακριβώς φθονεί την χαρά του (ουσιαστικά προσπαθεί να του μεταδώσει το πρόβλημα).

Το είδος του κειμένου (παραμύθι)

Το κείμενο έχει όλα τα κύρια χαρακτηριστικά ενός παραμυθιού (βλ. «Τα χαρακτηριστικά του παραμυθιού στη φωτοτυπία για το κείμενο «Το πιο γλυκό ψωμί»). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ότι και σε αυτό το παραμύθι συναντούμε το μοτίβο της δοκιμασίας ενός προσώπου.

Αφηγηματικοί τρόποι → Αφήγηση και διάλογος

Το είδος του αφηγητή → Ετεροδιηγητικός και παντογνώστης

Εκφραστικά μέσα-σχήματα λόγου → Λιτή, απλή, λαϊκή γλώσσα χωρίς πολλά σχήματα λόγου

Ασκήσεις

1. Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις.

- Το κείμενο αυτό είναι ένα λαϊκό _____ .
- Οι κεντρικοί _____ είναι ένας φτωχός και ο πλούσιος _____ του.
- Ο φτωχός παρά τα προβλήματα και τις στερήσεις είναι _____ και ζει όμορφα με την _____ του.
- Ο πλούσιος _____ την ευτυχία της _____ οικογένειας και σκέφτεται να _____ στον φτωχό _____ του, ώστε να τον _____ .
- Ο φτωχός μόλις παίρνει τα _____ δεν ξέρει πώς να τα _____ και αλλάζει η _____ του απέναντι στην οικογένειά του, ενώ δεν θέλει πια να πηγαίνει για _____ .
- Τελικά ο φτωχός _____ τα _____ στον πλούσιο και ξαναβρίσκει την οικογενειακή _____ .
- Το κείμενο αυτό θέλει να μας δώσει το μήνυμα ότι ο _____ δεν φέρνει την _____ .

2. Επιλέξτε από τα παρακάτω επίθετα ποια ταιριάζουν στον πλούσιο και ποια στον φτωχό: ζηλιάρης, εργατικός, εύπιστος, πονηρός, καλόκαρδος, υποκριτής, αδιάκριτος, ειλικρινής, ύπουλος.

ΦΤΩΧΟΣ	ΠΛΟΥΣΙΟΣ

3. Διαβάστε το παρακάτω παραμύθι του Γάλλου παραμυθά Jean de La Fontaine (1621-1695) και παρουσιάστε σε μία παράγραφο στο τετράδιό σας τις ομοιότητες και τις διαφορές με το λαϊκό παραμύθι «Ο φτωχός και τα γρόσια».

Κάποτε ζούσε ένας τσαγκάρης, που δούλευε και τραγουδούσε από την αυγή μέχρι το σκοτάδι. Αυτός είχε γείτονα όχι έναν ασήμαντο υπάλληλο, αλλά έναν μεγάλο τραπεζίτη, που μπορούσε να κολυμπήσει μέσα στο χρυσάφι: έναν Κροίσο, που τραγουδούσε λίγο, και κοιμόταν ακόμα λιγότερο. Αυτός κάθε πρωί προτού να φύγει, άκουγε το χαρούμενο τραγούδι του τσαγκάρη που μόλις ξύπνησε και παραπονιόταν επειδή δεν μπορούσε να αγοράσει κάπου στην αγορά έναν χαλαρωτικό ύπνο. Πήγε, λοιπόν, να βρει τον τσαγκάρη και του είπε:

«Πόσα χρήματα βγάζεις μέσα σε ένα χρόνο;»

Ο τσαγκάρης απόρησε: «Σε ένα χρόνο; Ποτέ δεν έχω μετρήσει πόσα βγάζω, επειδή βγάζω μονάχα το ψωμί για την κάθε ημέρα. Και είμαι ικανοποιημένος με αυτό».

Ο τραπεζίτης του είπε τότε: «Έχω τη λύση για σένα. Πάρε αυτά τα εκατό φράγκα, φύλαξέ τα με προσοχή και χρησιμοποίησέ τα σε ώρα ανάγκης».

Ο τσαγκάρης, που ποτέ του δεν είχε δει τόσα χρήματα, γύρισε βιαστικά στο σπίτι και έθαψε τα χρήματα στη γη. Αλλά – αλίμονο! – έθαψε μαζί με τα χρήματα και την χαρά του, επειδή τη νύχτα δεν μπορούσε πια να κοιμηθεί και να χαρεί τον ύπνο του όπως πριν. Έμενε ζύπνιος όλη τη νύχτα και σκεφτόταν τα χρήματα.

Μια μέρα πήγε στον τραπεζίτη και του είπε την αλήθεια, ότι από τα χρήματα είχε χάσει τον ύπνο του. Του έδωσε πίσω τα χρήματα και έτσι μπόρεσε ξανά να βρει τον ύπνο του και την χαρά του.